

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 rid —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
vzaniła in reklamacije
pošiljajo se
upravnističu
v Maribor.

Odrte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Ne frankirana pisma,
se ne sprejemajo.

Ilo kopisi
in na
ocene poslani knjige
se ne vračajo.

Nadvojvoda Karol Ludovik †

Cesarsko rodovino je zadela zopet bridka izguba. Dne 19. t. m. ob 1/2 7. uri zjutraj umrl je namreč po dolgi, mučni bolezni brat našega presvitlega cesarja, nadvojvoda Karol Ludovik. Splošna žalost je zavladala po vsem širnem cesarstvu, kajti pokojni nadvojvoda je umel kakor malokedo pridobiti si občne simpatije po svoji dobrotnosti in prijaznosti, s katero je z vsakim občeval, po svoji vnemi za vse dobro in lepo, za umetnost in znanost, sploh po svojih izrednih krepostih. Jako se je zanimal za industrijo, skoraj je ni bilo večje razstave na Avstrijskem, katere on ni posetil; mnogim je bil protektor. Za družbo „Rudečega križa“ si je pridobil mnogo zaslug. Bil je general kavalrije, a vzgojen ni bil za vojaško službo, ampak za državno. Leta 1855. bil je imenovan cesarskim namestnikom na Tirolskem, kjer se je skazal zlasti leta 1859. o priliki laške vojske. Bil je trikrat oženjen. Njegovo rodbinsko življenje se je odlikovalo po izredni pristrčnosti. — Pokojni nadvojvoda je bil blag človek ven in ven, umevna je torej žalost vse cesarske rodbine, kateri pa bodi v tolažbo sočutje vseh avstrijskih narodov.

Pouk o pravopisju*).

Smoter vsemu jezikovnemu pouku v ljudski šoli je dvojen, in sicer: mora se učenec dovesti do tega, da po govoru razodete misli drugih natančno razume, in da sam svoje misli pravilno in umljivo izraža. Svoje misli pa izražamo ustmeno ali pismeno. S pismenim podajanjem mislij pečā se v ljudski šoli spisovni pouk; v spisih izraža se uspeh in praktična stran jezikovnega pouka.

Hočemo li, da obrne otrok vso svojo pozornost vsebini spisov, položiti moramo v njem že zgodaj temelj za pravilno obliko; to pa se zgodi s pravopisnim poukom. V ljudski šoli je torej pouk v pravopisji prevelike važnosti, in že gledé na njegov praktični

*) Govoril pri zborovanji slovenjebistr. učit. društva dne 9. marca meseca t. l. Henrik Druzovič, učitelj v Poličanah.

pomen vreden, da obračamo nanj veliko pozornost. Uspehi v tem predmetu vendar mnogokrat niso taki, kakoršni bi morali biti. Uzroki tej prikazni iskati so deloma v raznih zunanjih okolščinah, ponajveč pa v šoli sami. Jako temeljito je o teh razpravljaj H. Trunk.*)

I. Kje je iskati uzrokov slabim uspehom v pravopisnem pouku, in kako jim je v ókom priti.

1. Veliko oviro dela pravopisju slab jezik, katerega ljudstvo mnogokrat govori. Učitelj naj z vsemi sredstvi deluje na to, da govoré otroci vsaj v šoli in mej seboj v pravilni materinščini, kajti prvo pravilo v našem pravopisji se glasi: *Piši besedo takó, kakor se izgovarja.*

2. Jako važno je pa tudi, da se vzbudi v učencih zanimanje do stvari; to se pa najlože doseže, ako se vzamejo posamezne besede in stavki iz raznih učnih predmetov.

3. Istotako se tudi premalo gleda na razumevanje; pravopis ne da se priučiti le na mehaničen način. Pravila naj se iz več, od učitelja in učencev navedenih primerov razvijajo in konečno izrečejo.

4. V sedanjih šolah pa se tudi prerado opušča črkovanje. Od tega časa, kar se je njega raba pri čitanju opustila, izbačnilo se je popolnoma iz šole. Za pravopisni pouk pa je vendar velike važnosti, in to posebno na nižji in srednji stopnji, kajti otroci dobé pri tem natančno sliko cele besede, in so torej v stanu, besedo pravilno zapisati. Ravno tako naj se tudi goji razzlogovanje besed.

5. Nadalje pa nam primanjkuje učne poti. V obče zamoremo gledé pisave slovenskih besed razločevati štiri vrste. V prvo vrsto spadajo besede, ki se tako pišejo, kakor se izgovarjajo, pri katerih torej dobi vsak glas tudi svojo črko. Tukaj se mora učitelj pri vajah posebno ozirati na tiste besede, v katerih se nahajajo podobno se glaseči soglasniki (s, z; č, š, ž; m, n; d, t; g, k; f, v; l; ter skupine šč, mn), kajti ti so si v izgovoru jako podobni, in učenci jih radi tega pogostoma zamenjujejo. Potrebna je torej tukaj obširna in temeljita vaja poslušá. Prezirati pa se tudi na tem mestu ne smejo podobno se glaseče besede, v katerih imajo seveda navedeni soglasniki glavno vlogo.

V drugo vrsto spadajo besede, ki se pišeje po določenih pravilih. To so besede s topljencema lj in nj, kakor tudi s samoglasniškim r. V to vrsto spadajo še besede, ki se pišejo z veliko začetno črko.

Pri besedah tretje vrste gledati je na njih izpeljavo, kajti kjer sta si izreka in izpeljava navskriž, ondi razsodi izpeljava; pisava po izpeljavi je imenitnejša in stanovitnejša od pisave po sami izreki (Šketova Slovnica).

V četrto vrsto spadajo tujke, ki se rabijo deloma v slovenščini. O teh pravi Stritar**): „Ogibajmo se kolikor moči tistih tujk, ki pačijo, naj se vidijo še tako imenitne in gosposke, vsaki jezik, tudi slovenski. Tu pa nimam v mislih takih tujih besed, ki so se že popolnoma ukoreninile in udomačile pri nas, tako, da jih le učenjakovo oko spozna za tujke; take rabimo brez premisleka. Tu ne smemo biti prestrogi, drugače nam ne bo nazadnje že nobena beseda dovolj slovenska. — Tiste slovenske besede, ki smo jih postavili namesto iztrebljenih tujk, ohranimo; ne zamenjavajmo jih zopet z drugimi, ko so se že udomačile in jih tudi že rabi, ali vsaj ume prosto ljudstvo“.

6. V pravopisnem pouku treba pa je mnoge, mnoge vaje. Kar se je enkrat shvatalo, to naj se večkrat mej letom ponavlja; pri takem ponavljanji naj se snov tudi primerno razširja.

*) „Zur Reform des orthogr. Unterrichtes“. Nekaj njegovih migljajev porabil sem tudi pri sestavi tega spisa.

**) „Lj. Zvon“ 1895.

7. Neka nedoslednost pri našem pravopisnem pouku pa je prevečkratno prepisovanje iz beril. V tem sredstvu najdejo nekateri glavni sloj pravopisju; kako površno pa se to prepisovanje godi, imel je že vsak priliko opazovati. Ko še otroci ne znajo dobro čitati, pobirajo črko za črko, ter jo zabeležijo; ko so pa že zmožni gladko čitati, berejo že pri prvem pogledu celo besedo. To pa mnogo upliva na prepisovanje. Pa tudi preveč raznovrstnih slik se učencem na ta način ponuja, nekatere besede nahajajo se prevečkrat, druge pa poredkoma ali celo ne. Koristno je prepisovanje le takrat, če učenci besedo natančno pogledajo, ter jo potem naenkrat, torej brez prenehljaja zapišejo.

Res je, da se prepisovanje v naših razredih z več oddelki ne da odstraniti; vendar mora mu učitelj odmeriti večje pozornosti, posebno glede navedenih štirih vrst besedij.

Sedaj pa k metodi!

Tu ste dve stranki: prva zahteva, da naj bo glavno sredstvo za pouk v pravopisju oko, t. j. učenci naj se vadijo v prepisovanju; glavno vodilo pri tem pa je, da se skrbi za to, da otrok ne vidi pogrešno pisanih in tiskanih besed. Učenec mora si zapomniti pravilno pisano besedo, torej njeno sliko. Označili smo nedoslednosti te metode, ko smo govorili o prepisovanju.

Druga stranka naslanja pravopisni pouk na posluš, ter zahteva, da učenec z razumom deluje, in ga navaja, pravilno in lepoglasno govoriti in dobro slušati, ter konečno na tej podlagi pravilno pisati.

Večina metodikov vjema se s temi nazori; kajti praksa je bila tekom časa pokazala, da so slike besed za pravopisje male vrednosti, zakaj, glavna stvar pri pravopisju je, da se noben znak z drugim ne zamenjuje, izpušča, ali dostavlja; čim bolje pa otroci berejo, tem manj pogledajo posamezne črke, in tem slabše tudi radi tega pišejo.

(Dalje prih.)

Kako praznuj slovensko učiteljstvo 50letnico slavnega vladanja Njegovega Veličanstva, našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)

VII. Uprava Zaveze.

§ 29.

Zaveza se upravlja:

- A. po upravnem odboru.
- B. po zavezini delegaciji.

A. Upravni odbor.

§ 30.

Upravni odbor s sedežem v Ljubljani sestoji iz 18 članov, katere voli delegacija. Odbor voli izmed sebe:

1. Predsednika,
2. dva namestnika, jeden mora stanovati blizu predsednika,
3. dva tajnika, oba morata stanovati blizu predsednika,

4. jednega blagajničarja za vse oddelke. Blagajničar mora stanovati blizu predsednika,

5. osem odbornikov,

6. urednika društvenega glasila,

7. generalnega nadzornika in poročevalca „Národnih (ljudskih) knjižnic“,

8. generalnega nadzornika in poročevalca „Jubilejni samopomoči slov. učiteljstva“,

9. generalnega nadzornika in poročevalca „Jubilejnega zaklada za ustanovitev učiteljskih domov in konviktov“.

§ 31.

Prvih pet funkcionarjev, namreč: Predsednik, jeden oziroma drugi namestnik, dva tajnika in blagajničar tvorijo direktorij, ki sme v nujnih slučajih se posveto-

vati ter svoje sklepe v odborovem imenu objavljati. Posvetovanja in sklepi direktorija, kateri zadevajo „Narodne (ljudske) knjižnice“, „Jubilejni zaklad“ oziroma učiteljske dome so le tedaj pravomočni, ako se izvrše v prisotnosti dotičnih generalnih nadzornikov, kateri so v teh posameznih slučajih člani direktorija. Člani direktorija se navadno volijo tako, da se nahajajo v primernej bližini, opravičene izjeme se dovoljujejo.

§ 32.

Osem odbornikov se izvoli tako, da so trije iz Spodnjega Štajarja, dva iz Kranjskega, dva iz Primorskega, Istrije in Trsta, a jeden iz Koroškega.

§ 33.

Generalni nadzorniki se tudi lahko volijo brez ozira na kronovino.

Delovanje upravnega odbora.

§ 34.

Upravni odbor je sklepčen, ako je najmanj deset njegovih članov pričujočih, direktorij pa, če so trije funkcionarji navzoči. Brez predsedništva t. j. brez predsednika oziroma njegovega namestnika ni niti direktorij sklepčen.

§ 35.

Upravni odbor vodi in upravlja zavezo slov. učiteljskih društev, „Narodne (ljudske) knjižnice“, „Jubilejno samopomoč slov. učiteljstva“ in „Jubilejni zaklad za ustanovitev učiteljskih domov“ oziroma ustanovljene učiteljske dome.

§ 36.

Upravni odbor določa vsposed in kraj glavnega zborovanja ter stavi predloge o podelitvi častnega članstva.

§ 37.

On poroča v glavnih zborovanjih po pristojnih generalnih nadzornih o učiteljskih društvih, Narodnih (ljudskih) knjižnicah, „Jubilejnej samopomoči slov. učiteljstva“, „Jubilejnem zakladu“ oziroma učiteljskih domih. On določa knjige in časopise vseh strok, katere se smejo v „Narodne (ljudske) knjižnice“ vsprejemati ter voli, bodi si izmed sebe, bodi si izven sebe ocenjevalni odbor za oceno spisov za mladino;

on upravlja ves Zavezin imetek nštevši „Jubilejno samopomoč“ in „Jubilejni zaklad“ ter ustanovljene učiteljske dome in rešuje vse društvene zadeve.

§ 38.

Upravni odbor imenuje sopomočnike pozameznim poročevalcem, ako se izkaže potreba. Ti sopomočniki se smejo vdeležiti sej upravnega odbora s pravico posvetovanja, a ne glasovanja.

§ 39.

Veljava sklepov upravnega odbora je odvisna od relativne večine glasov. Pri enakem številu glasov odločuje glas predsedništva.

§ 40.

Delavnost upravnega odbora je triletna.

Upravni odbor je odgovoren delegaciji in glavnemu zboru.

§ 41.

Ako se kateri član upravnega odbora uštevši predsednika izkaže nesposobnim svojega društvenega poklica, ga sme delegacija odštaviti ter na njegovo mesto za ostalo upravno dobo izvoliti drugega.

§ 42.

Delovanje upravnega odbora se določi po pravilnem redu, katerega sestavi odbor, a delegacija ga potrdi.

§ 43.

Upravni odbor predloži pred jubilejnim dnevom 2. grudna 1898. Njegovemu Veličanstvu, našemu presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. slavnostno spomenico o jubilejnem delovanju slovenskega učiteljstva z ozirom na učiteljska društva, „Narodne (ljudske) knjižnice“, „Jubilejne samopomoči“ in „Jubilejnega zaklada“ kot udanostni poklon slov. učiteljstva in vsega slovenskega naroda.

§ 44.

O posamezih funkcijonarjih upravnega odbora.

- a) Predsednik je reprezentant Zaveze in vseh njenih podružnic ali oddelkov, ter jih zastopa osebno in pismeno na znotraj in zunaj.
- b) On predseduje direktoriju, upravnemu odboru, delegaciji in glavnemu zboru, izvršuje s pomočjo odborovih članov

sklepe delegacije, glavnega zbora in upravnega odbora oziroma direktorija, podpisuje s tajnikom društvene spise. Brez njegovega podpisa se iz društvene blagajnice ničesar ne izplača.

- c) Konec vsakega meseca mora pregledati v prisotnosti jednega ali obeh tajnikov blagajniške knjige in blagajnico.
- d) Predsednik sklicuje seje direktorija in upravnega odbora. Zborovanje delegacije skliče le na podlagi sklepa upravnega odbora oziroma direktorija.
- e) Predsednik mora razpisati sejo direktorija, ako jo pismeno zahtevata dva uda direktorija, sejo upravnega odbora pa, ako jo pismeno zahtevajo štirje udje upravnega odbora. Ako se brani ustreči zahtevi, smejo podpisanci z izrecnim sklicevanjem na ta § razpisati sejo v svojem imenu, katera se vrši pod predsedništvom jednega predsednikovega namestnika.

§ 45.

Oba namestnika zastopata predsednika, ako je zadržan, v vseh njegovih pravicah in dolžnostih, in sicer določa v slučaju potrebe žreb, kateri od obeh ga naj nadomestuje.

§ 46.

Tajnika sta dva. Predsedniku najbližji ali v istem kraju stanujoči tajnik skrbi za vso konceptno in pisarniško delo ter podpisuje s predsednikom vse društvene listine, spise dopise itd. on dela priprave k vsem odborovim in društvenim sejam, piše zapisnike ter poroča o njih v časopise. Ako ne more sam dela premagovati ga v sporazumljenju ali nalogu predsednikovem odstopi primeren del svojemu tovarišu. Ako stanujeta oba tajnika v istem kraju, podpisujeta oba vse spise ter si delita delo na polovico. Tajnika vodita pravilni zapisnik, troškovnik tajništva ter sestavljata zvezino kroniko.

§ 47.

- a) Blagajnik vsprejema ves denar, ki doseva Zavezi za kateri si bodi njen oddelek. On vodi glavno knjigo blagajnične knjige vseh zavezinih oddelkov

se vodijo popolnoma ločene druga od druge, torej posebej za učiteljska društva in „Národne (ljudske) knjižnice“, posebej za „Jubilejno samopomoč slovenskega učiteljstva“, posebej za „Jubilejni zaklad za ustanovitev učiteljskih domov“ in posebej za zvezino glasilo itd.

- b) Vse svoje knjige je dolžan na željo nemudoma predložiti v pregled ne samo predsedniku in vsem ostalim članom upravnega odbora, temveč tudi vsakemu od posameznih učiteljskih društev kadar si bodi v to svrho odposlanemu pregledovalcu, kateri se mu izkaže s potrebnim certifikatom. Odposlancem brez certifikata ne sme predlagati niti knjig, niti blagajnice.

§ 48.

Osmim odbornikom odkaže v slučaju potrebe direktorij opravila v društvenih zadevah.

§ 49.

- a) Generalni nadzornik „Národnih (ljudskih) knjižnic“ nadzoruje delavnost okrajnih in krajnih knjižničnih nadzornikov, sestavlja statistiko in letno poročilo o stanju vseh knjižnic ter poroča o vseh knjižničnih zadevah direktoriju oziroma upravnemu odboru, delegaciji in glavnemu zboru.
- b) On vspodbuja in opominja v svojem imenu okrajne in krajne knjižnične nadzornike k uspešnemu delovanju ter skrbi kot njihov vrhovni duševni vodja za razvoj knjižnic med narodom.
- c) On zastopa Zavezo pri slavnostih „Národnih knjižnic“ za katere sme imenovati za posamezne slučaje svojega zastopnika.
- d) Njegovo potovalno nadzorovanje je odvisno od sklepa upravnega odbora.
- e) On ima podpis: „Generalno nadzorništvo „Národnih (ljudskih) knjižnic na Slovenskem“. V nujnih manj važnih, v njegovo področje spadajočih zadevah sme sam ukaze, naredbe in navodila proti poznejšemu potrdilu direktorija oziroma upravnega od-

bora izdajati. V važnejših stori to direktorij oziroma upravni odbor.

f) On vodi opravični zapisnik v vseh v njegovo področje spadajočih agend, piše vseobčo kroniko „Národnih (ljudskih) knjižnic“, ter sestavlja svoj troškovnik. O priložnostih je dolžan pregledati blagajniško knjigo in blagajnico svojega oddelka.

§ 50.

a) Generalni nadzornik „Jubilejne samopomoči slovenskega učiteljstva“ opravlja vse agende tega oddelka, daje potrebna navodila in pojasnila v svojem imenu ter nadzoruje blagajniške knjige in blagajnico svojega oddelka.

b) On poroča direktoriju, upravnemu odboru, delegaciji in glavnemu zboru o razvitku in delovanju te podružnice, vodi opravični zapisnik, troškovnik in sestavlja kroniko svojega oddelka.

c) On rabi naslov oziroma podpis: „Generalno nadzorništvo Jubilejne samopomoči slovenskega učiteljstva“.

§ 51.

Generalni nadzornik „Jubilejnega zaklada za ustanovitev učiteljskih domov oziroma konviktov“ opravlja vse v ta oddelek spadajoče agende, daje potrebna navodila in pojasnila v svojem imenu ter nadzoruje blagajniške knjige in blagajnico tega oddelka. On poroča direktoriju, upravnemu odboru, delegaciji in glavnemu zboru o razvitku in delovanju te podružnice, vodi opravični zapisnik, troškovnik in kroniko, katera se predloži upravnemu odboru v potrdilo. On rabi naslov oziroma podpis: „Generalno nadzorništvo Jubilejnega zaklada za ustanovitev učiteljskih domov, oziroma konviktov“.

§ 52.

Urednik društvenega glasila urejuje zavezino glasilo. On vodi opravični zapisnik oziroma pismovno knjigo, sestavlja račun o dohodkih in troških glasila, glasilno kroniko in posebni pismeni troškovnik. On daje vsa potrebna pojasnila svojega področja. Za glasilno vsebino je državnemu pravdnistvu odgovoren on, a ne Zaveza.

§ 53.

Posameznim funkcionarjem določa delegacija potrebno remuneracijo iz zavezine blagajnice.

§ 54.

Vsak funkcionar upravnega odbora je odgovoren predsedniku, a ta ž njimi vred direktoriju, upravnemu odboru, delegaciji in glavnemu zboru. Koncept kronike vseh oddelkov potrjuje direktorij oziroma upravni odbor. Društveni akti vseh funkcionarjev so lastnina zavezine registrature.

§ 55.

V upravni odbor se smejo voliti le člani Zaveze in sicer bodisi ljudski in meščanski učitelji in učiteljice, učitelji obrtnih, trgovskih, srednjih in visokih šol, aktivni ali neaktivni učitelji in učiteljice, bodisi posvetnega ali duhovskega stanu.

B. Delegacija.

§ 56.

Zavezina delegacija sestoji iz:

1. upravnega odbora,
2. delegatov, poslanih od posameznih učiteljskih društev,
3. okrajnih knjižničnih nadzornikov.

Delovanje delegacije.

§ 57.

Delegacija določi čas glavnega zborovanja Zaveze, izvoli upravni odbor, potrdi dnevni red glavnega zborovanja, izvoli društveno glasilo in njegovega urednika, poviša ali zniža letne doneske članov posameznih zveznih društev, razsoja prepire v zadevi Zaveze ter sklepa o izpremambi pravil in o razpustu Zaveze.

§ 58.

Delegacija pregleda in potrdi upravne troške posameznih funkcionarjev upravnega odbora, račune Zaveze in vseh njenih oddelkov ter določa remuneracijo posameznim funkcionarjem.

§ 59.

Delegacija prideli šolske okraje, v katerih ni nobednega učiteljskega društva, v ustanovitev jubilejnih národnih (ljudskih) knjižnic tistim učiteljskim društvom, katera

se mu dozdevajo v to svrhu najsposobnejša in najpripravnjejša. V nujnih slučajih jih sme prideliti tudi upravni odbor.

§ 60.

Delegacija določa denarne závode, v katerih se zavezina gotovina varno nalaga, ona daje upravnemu odboru dovoljenje vzdigovati za določeni namen odmerjeno vsoto n. pr. za zgradbo učiteljskih domov itd. Vzdigovanje glavnice oddelka „Jubilejne samopomoči“ spada neomejeno v področje direktorija.

§ 61.

Delegacija določa naročnino za zavezino glasilo in kolikokrat na mesec mora isto izhajati, ona določa občno mero honorarja za izvrstne glasiline razprave, članke in listke, ona določa vsako izpremenbo v izdaji, oziroma v uredništvu glasila. Delegacija voli pedagoški odbor za izdavanje peda-

gogiških knjig in razstavni odbor za ustanovitev stalne učilne razstave.

§ 62.

Delegatom je pri zborovanju delegacije upravnemu odboru dokazati bodi si s katerim veljavnim aktom bodi si z znanimi pričami svojo istost (identiteto), ako se to zahteva. Delegat, ki ne more dokazati svoje istosti, se sme od upravnega odbora izključiti iz delegacijinega zasedanja.

§ 63.

Veljava sklepov delegacije je odvisna od relativne večine glasov. Pri enakem številu glasov odločuje predsedništvo. Delegacija je sklepna pri vsakem številu pričujočih delegatov. Izvenredna seja delegacije se sme vršiti večkrat na leto, ako to upravni odbor, oziroma direktorij sklene ali ako to jedna tretjina učiteljskih društev pismeno zahteva.

(Dalje prih.)

Društveni vestnik.

Občni zbor „Pedagoškega društva“ v Krškem dne 7. maja 1896.

Predsednikov namestnik pozdravi navzoče, posebej še zastopnika duhovskega stanu in gg. tovariše iz zelene Štajerske, ter otvori zborovanje. — Nadalje omeni v kratkih potezah glavne zasluge slavnega pedagoga Pestalozzi-ja, kateremu v spomin zbor zakliče slavo!

Potem prečita tajnik poročilo o društvenem delovanju od zadnjega občnega zbora, ter posebno še omeni zadnje društveno zborovanje v Novem mestu. Ker bode to poročilo v kratkem natisneno v društveni knjigi, opustimo sedaj natančnejši opis. Letošnja društvena knjiga bode obsegala nastopno stvarino: 1. Frančišek Ser. Jamšek (životopis s sliko). 2. Važni spisi Jana Komenskega. 3. O situacijskih črtežih in risanjih zemljevidov (s prilogo). 4. Dopisovanje v meničnih zadevah. 5. Pogled v kemijo in alkemijo. 6. O lepopisji v ljudski šoli. 7. So li deška ročna dela potrebna ali ne in kako jih je gojiti? 8. O kolegijalnosti. 9. Ozir po pedagoškem polji na Slovenskem od leta 1892. do 1896. (s slikami Pra-protnika, Ribnikar-ja, Tomšiča). 10. Nova šolska klop in tabla (s podobo). 11. Donesek k strokovni terminologiji. 12. Zgodovinska črtica o hrvatskem šolstvu. 13. Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju.

Rešitev prošnje „Zaveze“ za Ribnikarjev spomenik se priporočilno prepusti odboru.

Odborove izjave v časopisih se soglasno odobré ter odboru izreče zahvala za vrlo branitev društva.

Blagajnikovo poročilo o gmotnem stanju društva se je vzelo na znanje, pregledovalci računov, gg. Adlešič, Lunder in Sajé, so našli vse v redu ter račune odobrili. V blagajni je sedaj blizo 90 gold. gotovine.

V odbor so se volili kot predsednik J. Bezljaj, kot tajnik J. Rupnik, kot blagajnik Fl. Rozman, dr. Romih za pevovodjo, kot odborniki pa J. Lapajne, J. Ravnikar in A. Šest.

Letnina za ude ostane prejšnja 1 gld., oziroma 1 gld. 10 kr. za tistega, ki dobi knjigo po pošti. Določitev prodajalne cene knjigi se je pa prepustila odboru.

Temu sledilo je jako zanimivo in obširno predavanje g. Rozmana „o vzgoji“ vzlasti domači in o otroških igrah. Razprava o tem preložila se je na prihodnje zborovanje, poročevalca pa naprosilo, da sestavi kratek pregled glavnih misel (teze).

Zborovalcem je bil tudi jako všeč razstavljeni plastični zemljevid krške okolice, katerega je izdelal učitelj g. J. Ivanc ter tudi navzočim natančneje pojasnil. Naša šolska lista objavila sta že popis tega zemljevida, ki bi bil izdelan za celo kranjsko deželo, 6krat daljši in 6krat širši kakor sedanji stenski Baurov zemljevid.

Prihodnje zborovanje bode meseca oktobra v Boštanju.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	Določba številnega mesta v vrsti do 20.	$8=5+$. (1. rač., 15)		Vaje: $1+1=$, $2\times.=2$ polovica od 2= (2. rač., 19, 20) v prost. 1—30		Množenje ulomkov s celimi štev. (3. Rehbb., 48)
2.	Hitro računanje v štev. prostoru 1—10	$5+. =8$ (1. rač., 15)		Vaje: $4\times.=8$, četrtnina od 8= (2. rač., 20, 21) v prost. 1—30		Sešt., odšt. množ. ulomk. (3. Rehbb., 48), oblečene nal.
3.		Vaje: $1dm\ 4cm + 3cm$. Pokaže se na računalu.		detto.		Sešt. jedn. sumandov a) $4m\ 2md$ b) 4 D, 2 J c) 42 (3. Rehbb., 49)
4.	Hitro račun. 1—10	Vaje: $14+3$ (1. rač., 17)	Obleč. naloge o merjenji, sklep v obl. za množenje (2. rač., 54, 2. skupina)	Vaje: petina od 10= (2. rač., 21, 22) v prost. 1—30	Krajše izraževanje za sešt. jedn. sumandov in krajše pisanje	Naloge prejšnje ure v krajši obliki n. pr. $4m\ 2dm \times 3$ $12m\ 6dm$
5.		detto.	detto. (2. rač., sled. skupine)	detto.		detto. Pri popravilu pravilo.
	Določba številnega mesta v vrsti do 20.— Hitro račun., 1—10.— Vaje: $8=5+$., $5+. =8$, $1dm\ 4cm + 3cm$, $14+3$.		Delitev v prost. 1—30. Oblečene nal. o merjenji, sklep v obliki za množ.		Množenje ulomkov s cel. štev., tudi sešt. in odšt. ul. — Pripravljalne vaje za pism. množ. z osn. štev.	

jednorazredni ljudski šoli.

načrt.

(Dalje.)

l e t o						Teden
č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Vaje na pamet kakor: 20×34. Pri popravi pravilo za množ. z deset.		Vaje: polovica od $\frac{3}{4}$, tretj. od $\frac{2}{5}$ itd. Pri popravi pravilo		Odstotni račun (prim. prej. teden)	
	Množenje z deseticami po pravilu n. pr. 34×20		Vaje o deljenji ulomkov s celimi štev., ako števec ni deljiv s celim številom		detto.	
	Množenje z 100 kakor z desetičnim številom. Krajše množenje		Ponavljjanje vaj o množenji in deljenji ulomkov, s celimi štev.; oblačene naloge.		detto.	
	Vaje: a) 46×4 $184 \times 100 = 18400$ b) 46×400 18400		detto.		detto.	
	Množenje s 1000 kakor s stotičnim številom. — Krajše množ.		detto.		detto.	
Množenje z D, ali s S in s 100, 1000.		Deljenje ulomkov s cel. števili po drugem načinu. Ponavljjanje vaj o množ. in delj. ulomkov.		Odstotni računi.		

(Dalje sledi.)

Novoizvoljeni predsednik potem zaključi občni zbor, zahvaljuje se navzočim za tako obilno udeležbo, ter konča s slavo-klicem presvitlenu cesarju!

Zborovalci so se potem sešli v gostilni „Na pošti“, kjer je trajala do mraka prosta zabava. Odišlim pa še kličemo: „Na veselo svidenje jeseni v prijaznem Boštanju!“

—a—

Gradec. (Iz „Štajerske učiteljske zaveze“.) Pri shodu odposlancev dne 1. aprila meseca t. l. je to društvo spremenilo § 4 svojih pravil tako-le: „b) Zavezni odbor ima svoj sedež na stanovanjskem predstavniku in sestoji iz predsednika in 15 odbornikov, katere voli zbor odposlancev. c) Zavezni odbor voli iz sebe predsednikovega namestnika, dva tajnika in blagajnika, ki tvorijo s predsednikom zavezno vodstvo, katero sklepa o najnujnejših zadevah in izvršuje te sklepe v imenu zaveze. Ako izdaja zaveza strokoven list kot svoje glasilo, je listov urednik, katerega voli zavezni odbor, ki pa ni primoran izbrati za ta posel katerega svojega člana, tudi član zavezinega vodstva.

Od 15 odbornikov morajo se voliti najmanj 3 iz Gornje, 3 iz Srednje in 3 iz Spodnje Štajerske. Odborniki so opravičeni zahtevati, da se jim iz zavezine blagajne povrnejo troški za potovanje v korist zaveze.

f) Vsako učiteljsko društvo voli za vsakih 25 članov po enega odposlanca. Društva z manj ko 25 članovi volijo po enega odposlanca.

Jeden odposlanec ima lahko več, tudi vse glase svojega društva. Odposlanci morajo pri svojih zborovanjih dokazati svojo izvolitev s pismenim potrdilom.

h) Zbor odposlancev voli zavezni odbor, katerega delovanje traja 2 leti, določa predmete razpravam glavne skupščine, svoto prispevkov zavezni, voli pedagogičen list zaveznim glasilom ali sklene ustanovitev in vzdrževanje takega lista po svojem prevdanku ter razsoja o prepornih zaveznih zadevah kakor tudi o spremembi pravil in razpustu zaveze.“

Te spremembe je potrdilo c. kr. namestništvo z odlokom z dne 4. maja meseca t. l. ?

Ptuj. „Za mano ostani zidovje! Iz mesta radosten bežim...“ Tako in jednako si je gotovo marsikateri zažvižgal, ko se je lepega jutra dne 7. maja meseca t. l. odpravil na pot v Vurberg, kamor je imelo učit. društvo ptujskega okraja svoj izlet z zborovanjem. Od treh okrajev so prihajali pešci in vozovi z izletniki; iz ptujskega okraja jih je bilo 40. Prebivalstvo zelenega Vurberskega sela postajalo je praznično oblečeno ob potih in cestah, ko smo se zbirali ob 1/2 11. k sv. maši. Radovednost in pa morebiti še bolj veselje do petja privedlo je mnogo seljanov v cerkev, kjer pa smo jim tudi „Miklošičevo“ prav lepo zapeli. Saj vedo ljudje, da

Kjer se učiteljstvo pomudi,
Pesmi veselih pogrešati ni.

Mogoče, da se ravno radi tega po nekod ljudje tako trdovratno držijo izraza „kantnar“, s katerim označujejo učiteljsko osebo na nižji stopnji one blažene mnogočlenaste „Stufenleiter“. Mogoče, da je pa tudi pieteta! Pri slovesni sv. maši, katero je daroval domači župnik preč. gosp. Osenjak, so pa tudi topiči kaj korajžno pokali; še celo pri obedu nas niso na miru pustili.

Slovenski fant je kanonir,

Boji se Turk ga in hudir.

Po sv. maši smo si ogledali imenitnosti vurberskega grada. Pa so to res imenitosti, te podobe na platnu, predstavljajoče osebe iz minolih časov, veselo družbo, bridek rat, sladkobo idile in prizore iz „Zgodeb“. Nekateri teh umotvorov kažejo tehnično dovršenost. Ko smo si še ogledali malo zbirko prirodnin, prišli smo v orožarnico. Ej, to so vam figure! Črne, členaste lupine, železni oklepi zijajo va-te; kdo ve, kdo jih je nosil! Prošli so in le ti železni ostanki ti pravijo, da

„Mro kraljevstva, mro gradovi

I njih plemstvo trava krije.“

Sredi orožarnice stoji tudi tak črnih z opasanim mečem in z železno kroglo pred seboj. Glej, kako ominozno leži ta krogla pred njegovimi nogami — podoba nestalne sreče! Ob stenah slone sulice, kopja, meči, buzdovani in na stojalih so puške na kremen. Nekatere so prav umetno vložene s srebrom in drugo lepoto, pa radi svoje teže in neokretnosti so gotovo več izdale, ko se je velelo: „s G'wehr um'draht und d'reing'schlag'n“ kakor pa pri streljanju. In luknjn grajskega zidovja molé železni topovi in 44 sežnjev globoki vodnjak daje grajškim vodo.

Zapustivši ječo bajeslovne Vesine, podali smo se k lepo okrašenemu šolskemu poslopju, kjer se je vršilo zborovanje. Otvoril ga je predsednik gosp. Žiher s preserčnim pozdravom ter nam objavil opravičenje in pozdrav povabljenega gosp. c. kr. okr. glavarja. Pozdravivši odlična in mnogozaslužna gospoda gosta H. Schreiner-ja, ravnatelja in M. Nerat-a, urednika, poprosil je onega, naj se blage volje odzove danej objubi. Prav umestne so bile besede gosp. Strelec-a pri obednej napitnici, da je ravnatelj gospod Schreiner magnet, ki je potegnil s seboj tako lepo število gostov*). Da, rekel bi elektromagnet, ker ne le te, ki smo se vzgajali pod njegovim blagim pokroviteljstvom ampak vsakega, ki je imel priliko spoznati moža osebno ali iz njegovih del, vsakega prešine nek blagodejen čut, ko vidi v bližini osebo, vneto za šolstvo in narod. Ko je nastopil gospod govornik, začelo se je burno ploskanje. Razkladal nam pa je bistro bakterij in sicer po teh-le točkah: 1. Kaj so bakterije? Niso živali kakor se je prej mislilo, ampak rastlinice in sicer glive delivke, ki se že začno množiti, ko so 20 minut stare. 2. Kako velike so? 3. Kako

*) Iz mariborskega okraja našli smo jih nad 30.

se redijo? Bakterije ne pridejo na nagnite reči, ampak povzročujejo gnitje in v živem bitju pa bolezen, ako se jim to ne more braniti. 4. Kje so bakterije? Povsod se nahajajo, kjer je kaj živeža. Z izposojevanjem knjig iz posojilnih knjižarn se je že večkrat raztepla kaka kužna bakterija, ker knjige čitajo večinoma le bolniki, da si kratijo čas. 5. Kako se jim ubraniti? Branimo se jih s skrbno snago; z veliko mokrotno vročino, z odtegnjenjem ali privajanjem obilnega kisika in z nekaterimi razkužili (karbolova kislina) jih tudi ugonobimo. 6. Vrste bakterij kakor kolerna, tuberkulozna, difteritida, zobobolna, katera je že predpostavljeno živali mučila, kar se je dokazalo na izjedenih zobeh nekaterih votlinskih zveri; šen, gobe. Tudi koristne bakterije imamo, brez katerih bi ne imeli kislega zelja, kislega mleka itd. in barvilne bakterije. Razprava je bila kaj zanimiva in gospod predsednik je gospoda govornika presrečno zahvalil na njegovem vrlo izbranem in podanem predmetu.

Po tako dobri dušni hrani, šli smo iskat telesne. Zorkova gostilna nas je pa tudi prav dobro založila ne le s tečnim kosilom ampak tudi z izborno kapljico, posebno s pristnim vurberžanom, ki sme tekmovali z ljutomeržanom. Med obedom so se vršile napitnice in sicer najpoprej zaščitniku šolstva presv. cesarju, potem gospodu ravnatelju Schreinerju; ta pa je napil učiteljskemu društvu iz ptujskega okraja. Napilo se je tudi gospodu uredniku Neratu in slogi med učiteljstvom in častito duhovščino. S pohvalo bodi omenjeno, da se nam je pridružil že s kraja čast. gospod Mihelič, kaplan iz Hajdine in po obedu pa tudi prečast. gospod Osenjak, župnik iz Vurberga. Prepevale so se vesele pesmi, svirala je godba in radovalo se je vse v bratskeji slogi.

Krasen je bil dan in njega završetek sijajen.

—o.

Iz Rečice. Učiteljsko društvo gornjegrajskega okraja zborovalo je dne 7. maja t. l. v Gornjem gradu. Gosp. predsednik Fr. Kocbek otvoril točno ob 10 uri predpoludnem zborovanje ter z veseljem pozdravi mnogobrojni zbor.

Reševaje dnevni red se:

1. Odobri zapisnik zadnjega zborovanja.

2. Društvene zadeve pridejo sledeče na vrsto:

a) Gosp. predsednik vpraša, če so vse šole okraja naročene na mladinsko knjižnico. Za odgovor dobi: vse.

b) Sklene se iz društvene blagajne 2 gld., darovati za „Popotnik“.

c) Banka „Slavija“ je dala društvu 8 gld. 78 kr. sicer se ni držala pogodbe, po koji gre 3% društvu. Sklene se torej banko še enkrat podrezati.

d) Za nagrobni spomenik Ribnikarjev določi se z blagajne 2 gld.; od udov se pa še nabere posebej 2 gld.

e) Prečita se dopis Koperskega uč. društva, v kojem želi zborov. Zaveze na 19. in 20. dan avgusta.

Naše društvo se ne strinja s tem časom, ker bi se le težko vdeležil jeden ali drugi zborovanja. Mislim, da to zapreko čuti vse štaj. učiteljstvo, ki ima takrat pouk.

Delegatom izvoli se gosp. Fr. Kocbek.

f) Gosp. Praprotnik nam je precej natanko poročal o zbor. delegacije štajerske Zaveze. Prečita se o tej priliki tudi vabilo k občenemu učiteljskemu shodu v Gradcu dne 26. maja. Tudi iz našega okraja se jih hoče nekaj vdeležiti. Iz društvene blagajne se sklne poslati 3 gld.

g) Glede društva „Selbsthilfe“ se sklne pristopiti k temu velevažnemu društvu, ko se dobijo dotična pravila.

h) Konečno se je tudi razgovarjalo o netaktnem dopisu „Sl. gospodarja“ št. 16.

3. O važnosti učiteljskih društev govori gosp. Jeranko. Gosp. predsednik mu izreče zahvalo, ter želi, da bi se društveniki ravnali po važnih nasvetih, katere podaja govornik.

4. O Savinskih planinah, govori gosp. Kocbek. Gosp. govornik podal nam je zanimivo sliko naše „Švice“. Pokazal nam je tudi mnogo pravih imen. Naprosil se je gosp. govornik, da razpošlje na vse šole taka pravilna imena o raznih vrhah, vódah itd. Da imamo več popačenih imen, krivi so posebno nemški turisti, ki kaj radi pristna slov. imena pačijo. Taka imena nahajamo zató tudi na zemljevidih.

5. Govor gosp. A. Schechela se preloži radi pomanjkanja časa za prih. zborovanje.

5. Iz prašalne škrinjice.

Kakšno mnenje ima društvo o članku „Popotnika“ št. 5 glede proslave cesarjeve 50 letnice? Društvo se strinja z dotičnim člankom.

Prihodnje zborovanje se določi v Rečici. Čas zborovanja določil bo pravočasno odbor. J.

Šmarje pri Jelšah. „Šmarsko-rogatsko učit. društvo“ imelo je drugo svoje zborovanje dne 7. maja meseca pri Sv. Križu poleg Slatine.

Pri pozdravu izraža gosp. predsednik svoje veselje nad nepričakovanim številom udeležencev. Pozdravljati mu je bilo tudi dvoje novih udov, namreč gđe. Marija Garbeis, učiteljico pri Sv. Križu in gosp. Hugona Plhak učitelja na Sladki gori, ter dvoje gostov g. Jože-ta Zorn, učitelja v Dramljah, in g. Toneta Munda, učitelja v št. Jurji ob j. ž. Živeli!

Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri.

Prečita se dopis banke „Slavije“, s katerim se nam javi vsota pripadajoča društvu za zavarovane ude.

Gosp. Strmšek povzroči živahen razgovor o „Obravnavi zamud“, v katerem so se pojasnile važne napake in nedoslednosti, ki se prigodijo na ta ali oni način, zlasti tudi, ker stariši ne opravičijo pravočasno odsotnosti svojih otrok, ali pa tega sploh ne store. Gosp. Sekirnik pa nas je opozoril, da bi se dalo temu v okom priti, ako se stariši po opo-

minskih listih vselej pozovejo, da pravočasno naznajo vzrok izostajanja, ter je stavil sledeči predlog: „Šolska vodstva naj bi si naročila opominske listke, s katerimi se pozivajo starši, da opravičijo odsotnost svojih otrok“. Ker pa naj imajo ti listi nekaj blažje vsebine, kakor oni kraj. šol. svetov, obljubil je gosp. Sekirnik sestaviti dotično vsebino do prihodnjega zborovanja.

Po razgovoru o „Pedagogičnem društvu“ stavi gosp. Strmšek sledeči sprejeti predlog:

„Ped. društvo“ naj se kot tako opusti. „Zaveza“ pa naj nadaljuje njegovo delovanje z izdajo dobre učiteljske knjižnice, katero naj sama zalaga. Slovenskemu učiteljstvu pa bodi častna naloga, skrbeti, da ne bo izgube. Učitelji-pisatelji naj vsi svoje rokopise, v kolikor so „Knjižnici za mladino“ ali pa „Učiteljski knjižnici“ primerni, odstopijo „Zavezi“ in to brezplačno ali proti nagradi. Na svojo roko od zasebnikov izdanih knjig z istim namenom pa ne kupujmo, posebno dokler „Zavezinim“ podjetjem ni zagotovljen obstanek.

Iz vprašalne škrinjice rešila so se sledeča vprašanja:

1. Kaj je z računom št. 71 str. 50. druge stopnje? Odgovorilo se je, da je to le pomota, kajti v nemški računici je ta račun popravljen.

2. Bi se li ne dal po vzgledu „Kamniškega učiteljskega društva“ tudi pri nas izdelati zemljevid našega okraja za učence?

Odgovor bil je negativen, ker je k temu treba precejšna vsota denarja, katere pa ne moremo zlahka dobiti.

Prihodnje zborovanje se določi na prvo nedeljo meseca junija na Podplatu. Torej na svidenje.

F. Rošker.

Maribor. Učit. društvo za mariborsko okolico zborovalo bode v četrtek dne 11. junija meseca po vspredu, ki je bil objavljen v 8. „Pop.“ štev. str. 127 za zborovanje 7. dne maja. Vrh tega se bode določil tudi dan za hospitacijo v Rušah. K mnogobrojni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Iz Vojnika. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima v nedeljo dne 7. junija ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Nekaj malega iz šolske prakse“, gov. g. A. Petriček. 5. „Iz socialne pedagogike“, gov. g. Jos. Brinar. 6. Iz naše vprašalne škrinjice. 7. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi vljudno odbor.

Ljutomer. (Vabilo.) k jubilejni slavnosti, katero priredi ljutomersko učiteljsko društvo po-

vodom svoje 25letnice v četrtek 11. junija 1896 v Ljutomeru. Vspored: A. Slovesna sv. maša za vse rajne društvenike ob 10. uri (petje oskrbuje ljut. mešani zbor). B. Slavnostno zborovanje v telovadnici Franc Jožefove šole ob 11. uri: 1. „Pozdrav“, moški zbor, Ig. Hladnik. 2. Nagovor predsednikov. 3. „Učiteljska himna“, moški zbor, Fr. J. Pelz. 4. Slavnostna beseda. 5. „Avstrija moja“, moški zbor, Fr. Schneider. 6. Banket in prosta zabava v stari pivarni.

Opomba. Slavnost se vrši pri vsakem vremenu. — Gg. vdeležniki banketa naj se oglašajo z dopisnico do 8. junija pri g. nadučitelju Robiču v Ljutomeru.

K mnogobrojni vdeležbi vabi najvljudneje čast. okrajno in sosedno učiteljstvo, oziroma čast. učiteljska društva se svojimi prijatelji

predsednik.

Od Sv. Trojice v Slov. goricah. (Vabilo.) Št. Lenartsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo 7. rožnika t. l., oziroma 14. rožnika (če na Telovo dežuje), ob 11. uri dopoldne pri Sv. Benediktu v Slov. gor. se sledečim vspredu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Pogovor o letošnjih konferenčnih obravnavah in sicer: a) o „spisji“, gosp. učitelj Črnko Jernej — Sv. Jurij v Slov. gor.; b) o „ubogljivosti“, učitelj Čeh Karol — Sv. Trojica v Slov. gor. 3. O „naravoslovju“, gosp. nadučitelj Bregant Jurij — Sv. Benedikt v Slov. gor. 4. Nasveti. K obilnej vdeležbi vabi ude, kakor tudi druge učiteljske prijatelje odbor.

Iz Radovljice. (Vabilo.) k zborovanju učiteljskega društva za radovljiški okraj, katero bode dne 18. junija t. l. v Brezovici. Začetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Metodična obravnava za 5. in 6. šolsko leto g. J. Korošca „O julijskih planinah“. 2. Volitev delegatov za prihodnje zborovanje „Zaveze učiteljskih društev“. 3. Posamezni predlogi in nasveti. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarskorogatsko učiteljsko društvo zboruje dne 7. junija ob polu dveh popoldne na Podplatu po sledečem vspredu: Zapisnik. Dopisi. Predavanje. Iz vprašalne škrinjice in slučajnosti. K obilnej vdeležbi vabi najvljudneje odbor.

Hum pri Ormoži. Učit. društvo za ormoški okraj je pri zadnjem zborovanju 3. t. m. soglasno sklenilo napraviti korporativen izlet 11. junija t. l. v Ljutomer k slavnosti 25letnice obstanka tamošnjega učit. društva. Natančnejši vspredu določi ljut. učit. društvo. Zbirališče se bode pravočasno vsem šol. vod. naznanilo. Odbor prosi prav obilne vdeležbe.

Dopisi in druge vesti.

Iz Ptujja, 21. meseca maja. (Slovensko pevsko društvo v Ptujju⁴.) Vsled mnogostranskih želja, izraženih po slovenskih časopisih in zasebnih pismih, vršil se bode letošnji veliki pevski zbor v Brežicah 15. dne meseca avgusta 1896. l. na dan „Velike maše“, ne pa v nedeljo 16. dne meseca avgusta t. l., kakor se je v 8. številki „Popotnika“ z dne 25. meseca aprila 1896. l. razglasilo.

Danes so se razposlale note in partiture za veliki koncert določenih pesmij raznim slovenskim pevskim društvom, nekaterim „Čitalnicam“ in pa onim pojedinim čestitim pevkam in gg. pevcem, ki so se bili do tega dne zglasili za note pri odboru v Ptujju. Kdor se še dosle ni zgasil za note, naj to hitro stori, drugače zamudi; kajti letos je za ta koncert izredno zanimanje in kakor prijave kažejo, nadkrilil bo vse prejšnje, kar jih je društvo pridedilo v teku desetletnega svojega obstanka.

Krasna skladba Iv. pl. Zajca „Večer na Savi“ izvajala se bode kot zadnja točka s spremljevanjem orkestra.

Pri velikem pevskem zboru in koncertu bo sodelovala cela vojaška godba c. in kr. pešpolka nadvojvode Leopolda števil. 53 iz Zagreba.

Skupne pevske vaje v onih krajih, iz katerih se udeležijo velikega koncerta najmanj 20 pevk in pevcev, skupno generalno pevsko vajo na dan koncerta in koncert sam bo dirigoval odličen in slavno-znan mojster-dirigent.

Da bode umetniški uspeh letošnjega velikega koncerta osiguran in učinek velikansk, sklenil je odbor v seji 20. dne meseca maja 1896. l. po nasvetu mojstra-dirigenta, v prvih dneh meseca avgusta t. l. prirediti skupne skušnje pod vodstvom g. dirigenta v Ljubljani, Brežicah, Celju in v Ptujju. Čestite pevke in pevci učiteljskega stanja, zdaj pa le veselo in urno na delo, ker čas je kratek!

Odbor „Slov. pevskega društva v Ptujju“.

Iz Središča. Z ozirom na dopis s Kranjskega v zadnji „Pop.“ številki, kjer govori dotični gospod dopisnik med drugim tudi „o nekem drugem učitelju“, ki poleg „Knjižnice za mladino“ izdava tudi podobno knjižnico, blagovolite sprejeti v prihodnji številki cenjenega svojega lista sledeče vrstice: Zahtevi, naj bi poslal podpisani izdajatelj za svojo knjižnico nabrano, oziroma spisano gradivo gospodu Gabersčeku za njegovo mladinsko knjižnico, nikakor ne morem vstreti, ker se mi zdi taka zahteva — in že celó, ker je stavljena javnim potom do mene — nekako čudna, da ne rečem smešna. Vsem slovenskim pisateljem in pisateljicam je namreč dobro znana adresa gosp. Gabersčeka, in torej lahko vpslojejo, ako jih je volja, gradivo kar naravnost v Gorico, ne da bi njihovi rokopisi romali prej skozi

Središče. Sploh se pa jaz, ki sem stopil s svojo skromno knjižnico pred gosp. Gabersčekom v javnost, nisem nikjer in nikdar zavezal, da bi nabiral pri raznih mladinskih pisateljev donoskov za Gabersčekovo mladinsko knjižnico, ker je to naloga vsakega urednika samega. Moj skromni zbornik, kojega izide vsako leto komaj bori zveščič, dela po mnenju gosp. dopisnika s Kranjskega konkurenco Gabersčekovi knjižnici! Ne bodite vendar smešni, gosp. dopisnik, in ne iščite vzroka, zakaj Gabersčekovo podjetje slabo uspeva, ondi, kjer ga ni. Pravi vzrok tej žalostni prikazni je pogodil izdajatelj gospod Gabersček v zadnji številki „Pop.“ na strani 138. sam, zakaj prav gotovo je, da gg. tovariši na to stran ne storé potrebitih korakov in ne izkoriščajo v povolnej meri svojega upliva. Mojo knjižnico zadene v tem oziru pač najmanjša krivda, zakaj komur je mar zdrav razvoj našega mladinskega slovstva, ta podpira po možnosti obe podjetji: Gabersčekovo večje in moje manjše, o čemur sem se uveril, pregledovaje imenik lanskih naročnikov Gabersčkov knjižnice za mladino. Moja „Zab. knjižnica“ ima namreč z majhnimi izjemami iste naročnike kakor mladinski zbornik gosp. Gabersčeka, — in uprav to je vzrok, da z izdavanjem svoje knjižnice ne bodem prenehal, nego nadaljevati hočem, kolikor časa me bode namreč ta malo hvalečni posel veselil.

Konečno še to-le: Kdor vidi v moji „Zab. knjižnici“ gospodarsko tekmovalko ali konkurentinjo Gabersčekovi knjižnici, njega ne prosim pomoči, ne gmotne, še manj pa duševne, in če bi mu morebiti kedaj po naključju prišel kak snopič moje knjižnice na ogled, naj le z debelimi črkami zapiše na poštni ovitek, da delca ne mara, da ga „ne sprejme“.

Trdna podlaga, na kateri sloni moje knjižno podjetje uprav sedaj, se radi tega ne bode omajala — zakaj mladinoljubov, ki bi bili gledé na „Zabavno knjižnico“ z gosp. dopisnikom s Kranjskega istih mislij, je le — o čemur sem uverjen — prav pčilo številce.

Izdajatelj „Zabavne knjižnice za slov. mladino“.

Iz Rečice pri Mozirju. (Naše misli. *)

Da ljudje, kateri imajo pokvarjene oči, večkrat reči napačno vidijo, to nam je bilo znano; ali da možje, katerim je Bog podelil zdravo pamet, bister um in ki še druge brati učijo, sami pa napačno čitajo in očite resnice krivo zavijajo, to nam je bilo do danes uganjka, ali uganjka je istina postala. Celi svet toži o neznosnih davkih, ki jih mora dan-

*) Ta dopis smo ponatisnili doslovno iz „Slov. Gospodarja“ št. 16 z dne 16. aprila t. l., in sicer na izrecno željo čast. učiteljskega društva za gorjegraški okraj, katero je nanj odgovorilo v „Slov. Narodu“ št. 109 z dne 12. maja mes. t. l. Uredn.

danes ubogi kmet plačevati, resnico to uvidevajo na najvišjem mestu na Dunaju, kar nam potrjujejo besede poljedelskega ministra, le neke vrste dopisniki so še, ali iz nevednosti, ali iz sovraštva do kmeta, katerim so davki še premajhni, češ, naš kmet še vse to lahko zmaguje. Taki gospodje pač ne razumejo bede, ki se že po nekedaj premožnih družinah naseljuje, tem je pač zboljšanje družabnega življenja le deveta briga; imajo pač pripravno pero in mogočno besedo za svoj žep, a trdo srce za ubogega kmeta. Seveda lahko je vsak mesec potisniti davkarju pobotnico in smejljajoč spraviti odšteti denar, toda povejte nam le enega kmeta v celej gornji Savinjski dolini, ki bi imel 600 do 800 gld. vsako leto suhega dohodka? Lahko je pisariti, da našega kmeta današnji davek ne stiska, ako jaz svojo plačo potegnem, pa kdo mi jo daje? Ne-li več ali manj krvavi kmečki žulji. Res je vsak delavec vreden svojega plačila in čisto prav, da je dobi, pa kmet ne dela za to, da bi za plačilo udrihali po njegovem hrbtu. Nekateri tudi pravijo, da naš kmet preveč zapije. Greh bi bil, ako bi grdo pijančevanje razuzdancem odobravali ali sploh k temu molčali, vsak poštenjak mora tako razkošno življenje najostreje obsojati; a grda krivica bi bila, če bi se kdo drznil trditi, da je savinjski kmet splošno udan pijančevanju. Ako delaven mož celi teden ne vidi kozarca vina, kdo mu bo zameril, če si ga v nedeljo v veseli družbi privoščiti? Ali je že potem pijanec? So pa li naši novi Amerikanci bili sami razkošni pijanci, o tem bo pač najboljšo sodbo vedel tisti, kateremu še iz Amerike dopisujejo; za marsikaterim pač res še vran ni zakrkal. Pa glejte no! Tudi Amerikanci še niso popolnoma podivjali, saj jih še šola zanima! Kako lepo očetovsko spodbujajo svojo deco k pridnemu šolskemu obiskovanju! Oče, ki svojemu otroku tako govori, še ni popolnoma izprijen. Naša kmečka pamet nam pravi, da ga menda ni več tudi v Savinjski dolini razumnega človeka, ki bi ne uvidel potrebe zdravega šolskega pouka, a zelo se nam dozdeva, da bi se še Americancu nos povesil, ako bi po naših šolah le Marice kraljevale! Boljši je dober poduk v konjskem hlevu, kakor nezdrava vzgoja v šolskih palačah. Nekateri tudi pravijo, da je kmet svojeglaven, no seveda, zakaj mu je pa Bog glavo dal; in ravno ta naša svojeglavnost loči med šolskim poukom in med šolskim poslopjem; tu povemo iz vseh ust, da ravno predraga šolska poslopja so trn v peti, ker tisočaki, s katerimi se šole zidajo, so iz naših žepov; zato smo bili in bomo vsikdar, zoper vsako predrago zidanje, naj si bo komu ljubo ali ne. Ne smrdi nam šolski pouk, pač pa predragi šolski zid; razumete? A glejte si čuka? Skoraj mi bo manjkalo papirja, in kako me še mika, a menim, tako se je še našemu kmečkemu nevošljivcu godilo, ko je naš zadnji dopis iz Rečice le nekoliko ogledal, glavne stvari pa jezljivo prezrl; bojda je manjkalo

papirja . . . Le vas gospod urednik, prosim, vsak dopis, ki vam še pride pod prste, vrzite ga v koš, ker tako želi naš savinjski „Domovinar“.

Iz Ljubljane. (Usposobljenostni izpiti.)

Meseca maja so bili aprobirani v Ljubljani sledeči kandidati oziroma kandidatkinje: a) za meščanske šole, I. skup. z nemškim učnim jezikom. Gospodični 1. Saverny Dolores in 2. Zündel Marija (z odl.); za meščanske šole, II. skup. z nemškim in slovenskim učnim jezikom gospoda 3. Verbič Josip in 4. Vrščaj Ivan; b) za francoščino z nemškim učnim jezikom: Gospodične Baar Rafaela, 6. Bauer Adolfin, 7. Bauer Matilda in 8. Villa Benvenuta; c) za nemški učni jezik na ljudskih šolah: 9. gospod Komac Adolf; d) za poučevanje na goslih v meščanskih šolah: 10. gospod Hanreich-Thode Josip; e) za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom gospodi 11. Iglič Kornelij in 12. Kos Anton, z nemškim in slovenskim jezikom pa gospodi 13. Jordan Fran, 14. Lavtižar Fran, 15. Šabec Avgustin (z odl.) in gospodičine 16. Fatur Apolonija, 17. Götzl Viktorija, 18. Jamšek Serafina, 19. Lapajne Hermína, 20. Lešnjak Karolina, 21. Preve Albina, 22. Ravnikar Hermína, 23. Rekar Ernestina (z odl.), 24. š. sestra Ribežl Alfonza, 25. Schescharg Marija, 26. Suher Marta, š. sestra Šah Danijela, in 28. Wieltchnig Marcelina, z nemškim učnim jezikom pa 29. gospodičina Murgel Leontina.

Pismene naloge za izpite učne usposobljenosti bile so te le: a) Za meščanske šole: 1. Es ist das Wesen der cyklischen Lehrpläne zu definieren und sind deren Vorzüge klarzulegen. 2. Salzmann als pädagogischer Schriftsteller ist zu besprechen.

Slovenski: 1. „Vsak pouk bodi vzgojevalen in naj služi vsestranski izobrazbi“. To pravilo je dokazati o skupini izvoljenih predmetov. 2. Šolska organizacija cesarice Marije Terezije je kratko naskicirati.

Iz nemščine: Die Hauptströmungen in der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts. (Streit der Leipziger und Schweizer, Klopstock, Bürger, Sturm und Drang, Göthe, Schiller.)

Iz zgodovine: 1. Die kleinisch-sextischen Gesetze in Rom. 2. Weltlage zur Zeit der Hohenstaufen. 3. Begründung der englischen Herrschaft in Ostindien.

Iz zemljepisja: 1. Kartenskizze von Tirol mit einem Culturbilde dieses Landes. 2. Die Niederlande mit den aussereuropäischen Besitzungen. 3. Scheinbare Bewegung der Sonne für den nördlichen Polarkreis.

Iz matematike:

$$1. \frac{16 - x}{4} - \frac{2(x - 11)}{x - 6} = \frac{x - 4}{12}, x = ?$$

2. Der Inhalt eines geraden Kegels ist aus der Oberfläche ($O = 2808,6 \text{ m}^2$ und der Seite ($S = 36 \text{ m}$) zu berechnen. 3. Za katero zemljepisno širino znaša

stopnja vzporednega kroga 80 km? (polumer zemlje $r = 6377.4$ km).

Iz naravoslovja: 1. Der Morse'sche Schreibtelegraph ist eingehend zu beschreiben. 2. Sredobežnost in nje učinki. 3. Das menschliche Auge ist eingehend zu beschreiben und das Zustandekommen des deutlichen Sehens zu erörtern.

Iz naravopisja: 1. Živčevje človeškega telesa. 2. Die Korbblütler (Compositen), ihre charakteristischen Merkmale und ihre Bedeutung. 3. Das Steinsalz (methodische Behandlung).

b) Za ljudske šole: Iz pedagogike: Worin besteht die rechte Lehrweise und inwiefern kann sie erworben werden? Slovenski: Kako se more opirati učitelj (učiteljica) na individualnost učencev?

Iz računstva: 1. Trговец dobi iz Trsta 4 zaboje grozdjčja, imajoče 972 kg nečiste teže, tare se računi po 18 kg od zaboja, 100 kg čiste teže po 6 kg, senzarije $\frac{1}{2}\%$, provizije 2%; carina, vozna in drugi stroški znašajo 137 K 30 h; po čem mora prodati kg, ako hoče imeti 15% dobička? 2. V jednokrakem trapezu merita vzporedni stranici oziroma 8 dm in 5 dm, nevzporedni stranici pa po 2.5 dm; kolika je stranica ploščinsko-jednakega pravičnega trikotnika? 3. Der Kubikinhalt einer senkrechten 2.4 m hohen quadratischen Pyramide beträgt 1.568 m³; wie gross ist ihre Oberfläche?

Iz realij: Iz zemljepisja: Wie ist das Orientieren in der Volksschule zu lehren? Iz naravoslovja: Gute und schlechte Wärmeleiter und ihre Anwendung. Iz naravopisja: Lastovica (metodična razprava).

Iz pedagogike za specialni izpit za nemški učni jezik: Geduld, die erste Tugend des Lehrers.

Za poučevanje na goslih v meščanskih šolah: 1. Was verstehen wir unter der Bezeichnung „grosse und kleine Halbtöne“, wie stellen sich dieselben als Intervalle betrachtet vor, und welche Intervalle werden aus ihren Umkehrungen? 2. Welche Meister haben sich im Violinunterricht besondere Verdienste erworben? (Geschichtliche Skizze über dieselben nebst Angabe ihrer auf den Violinunterricht fortschrittlich einwirkenden Werke). 3. Was versteht man unter „Lage“? Unter welchen Voraussetzungen kann man mit dem Studium der höheren Lagen beginnen? Welche Arten von Übungen sind zur Erlernung derselben am zweckmässigsten und worauf hat man bei dem Lagen-Studium besonders zu achten? Welche Vortheile gewährt die Kenntnis des höheren Lagenspieles sowie die Anwendung des Lagenwechsels?

Za specialni izpit iz francoščine. Nemški. Welche Vortheile gewährt uns die genaue Kenntnis der modernen Sprachen?

Iz francoščine je pa dobila vsaka kandidatinja posebno nalogo.

Iz Ljubljane. (Zavetišče in vzgojevališče v Ljubljani. Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani je imelo v soboto 25. mal. travna v mestni dvorani svoj letošnji občni zbor, katerega se je vdeležilo lepo število članov. Kako že ime kaže, stavilo si je društvo nalogo, da ustanovi in zgradi v Ljubljani zavetišče in vzgojevališče, v koje se bodo vzprejemali zapuščeni in npravno pokvarjeni dečki z namenom, da se je privede zopet na pravo pot in vzgoji kot koristne članove človeške družbe. Tako zavetišče je brez dvojbe nujno potrebno in bode gotovo v vseh slojevih našlo primerno podporo. Kakor je razvidno iz poročila tajnika č. g. Ivana Smrekarja, ima društvo sedaj 33 ustanovnikov, 87 rednih in 150 podpirajočih članov, društveno premoženje pa iznaša v gotovini okroglo 20.000 gld. koncem 1895. l. Presvitli cesar naklonil je društvu 500 gld. podpore, kranjska hranilnica 15.000, dež. odbor 2000, mestna občina ljubljanska 200 in g. Plantan 500 gld. Stroški za ustanovitev zavoda proračunjeni so na 100.000 gld., otvoriti pa se ima zavod dne 2. grudnia 1898 povodom 50letnice vladanja cesarja Franca Jožefa. V pospeševanje društvenih namenov dovolilo je ministerstvo efektno loterijo z 200.000 srečkami po 50 vinarjev. Stavbišče za projektovani zavod je že kupljeno in sicer za ljubljanskim gradom; razven tega nakupilo je društvo tudi Schläfferjevo hišo na sv. Jakoba trgu in posestvo „Grundhof“ pri Zatičini. Društvo poslalo je 16 mladeničev v Salezijansko vzgojevališče v Turinu, da na ta način pridobi usposobljeno osonje za vodstvo novega zavoda. V društveni odbor bila sta izvoljena gg. ravnatelj Hubad in profesor Levec, za revizorja pa gg. Doberlet in Sušnik. Končno se je izrekla zahvala predsedniku in tajniku za njiju uspešno delovanje.

(K izpitu učne usposobljenosti) se je pri mariborski izpraševalni komisiji to pot oglasilo 8 kandidatov in 1 kandidatinja za ljudske šole — med temi 2 kandidata k dopolnilnim izpitom in sicer jeden (g. Jožef Hernaus) za slovenski učni jezik, jeden (g. Mart. Sotošek) pa za telovadbo — in jedna kandidatinja (gdč. Marija Grosz-Baumgarten) za angleški jezik. Dva kandidata sta med skušnjo odstopila, vsi drugi pa so izpit dostali in sicer razun že imenovanih: gdč. Suzana Radocha, poduč. v Delahu ter gg. Miha Albert, poduč. v Štorah, Friderik Hrovath, poduč. v Št. Petru in Jožef Roschker, spl. v Langenwang-u, za nemški učni jezik, g. Janez Prelog, poduč. v Negovi, pa za slovenski in nemški učni jezik.

(Skušnje učiteljske usposobljenosti) vršile so se pri c. kr. izpraševalni komisiji v Kopru od 4. do 10. maja t. l. K skušnjam oglasilo se je

30 učiteljev in učiteljic. Izmed slovenskih učiteljev in učiteljic bili so aprobirani: g. Bitežnik Josip, učitelj pri Voglarjih; g. Trampuž Alojzij, učitelj v Banjščicah; gđc. Eržen Fani, učiteljica v Kranju, gđc. Šolc Lavra, učiteljica v Devinu in gđc. Škrbic Helena, učiteljica v Škedenju, za slovenske in italijanske šole. Za hrvatske ljudske šole: g. Tomažič Lovro, učitelj v Novakih pri Pazinu. — Popolnilne izpite napravila sta gospoda Pakiž Emil in Rajčič Albert.

(Friderik Dittes †). Nekdanji ravnatelj dunajskemu Pedagogiju in odličen pedagoški pisatelj, Friderik Dittes, je te dni umrl — 67 let star. Večna mu pamjat!

(Pismenizrelostni izpit) na mariborskem učiteljskem se začne dne 8., ustni izpiti pa dne 22. junija meseca.

(Stalna razstava učil) se je pričetkom tega meseca otvorila v I. mestni deški ljudski šoli v Poljanskih ulicah v Ljubljani. Razstava obsega učila, katera so se v ta namen nakupila, in taka, katera si učitelji sami napravljajo, da z njimi po- očitujejo učencem razne pojme. — Šolsko vodstvo vabi učiteljsko, naj v to razstavo prav pridno došljia svoje izdelke v tej stroki.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Adolf Pacher, učitelj pri Sv. Lovrencu na Dr. polju, pride za učitelja-voditelja k Sv. Jungerti na Pohorju. Gđc. Friderika Cvirn, podučiteljica v Čadram- ljih je tukaj stalno nameščena, gđc. Antonija Burda, pa je dobila mesto učiteljice ženskih ro- nih del v Žičah.

Naznanilo. Z ozirom na prošnjo „Zaveznega direktorija“ z dne 8. maja 1896 se osnivalno pedagoško-književno zborovanje, ki je bilo sklicano na 26. maja 1896 v Ljub- ljani, preloži na poznejši čas. Med tem se ukrenejo vse potrebne priprave.

Osnovni odbor.

Gradec. (Brzjavka.) Zborovanje štaj. učiteljev in učiteljic je sijajno. Veliki pro- stori Puntigamske pivarne prenapolnjeni. Vdeležencev okoli 1200. Rezolucije soglasno vsprejete.

 Radi praznikov se je ta številka nekoliko zakasnila, kar nam p. n. čitatelji in čitateljice naj blage volje oprosté.

Št. 520.

Razglas.

V ptujskem političnem okraju je umestiti sle- deča učna mesta definitivno ali pa tudi provizorično.

Šolski okraj: Ptujška okolica.

1. pri Sv. Lovrencu na dravskem polju eno učiteljsko mesto, III. plač. razred in prosta izba;

2. na Selah, v Stopercih, pri Sv. Vidu in Sv. Bolfanku po eno podučiteljsko mesto, III. plač. razred in proste izbe.

Šolski okraj: Ormož.

Po eno podučiteljsko mesto na ljudskih šolah: Sv. Lenart, Sv. Bolfank, Sv. Tomaž in Runče, III. plač. razred in proste izbe.

Šolski okraj: Rogatec.

Po eno podučiteljsko mesto na ljudskih šolah pri Sv. Florijanu in v Kostivnici, III. plač. razred in proste izbe.

Prošnjiki in prošnice za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s spričevalom zrelosti, event. tudi s spričevalom učne sposobnosti in z dokazom avstrijskega držav- ljanstva predpisanim potom do 5. julija 1896 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj, Ormožu in Rogatecu, dne 20. maja 1896.

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 815.

Razpis učiteljskih služb.

V tem okraju se s tem razpisujejo sledeče službe:

a) Nadučitelja dvorazrednic v Kviškem, Ročinju in v Sovodnjah;

b) Učitelja-voditelja jednorazrednic: na Banj- šicah, v Ločniku, Ozeljanu, Vipolžah in pri Voglarjih.

c) Potovalnih učiteljev v Tribuš, pa za Podlako-Dol. Lokovec.

d) Služba učiteljice v Gergarju.

Vse službe so III. plač. vrste.

Dohodki so določeni v dež. šolskih postavah 10. marca 1870 in 4. marca 1879. Potovalna učitelja pod c) navedenih služb dobivala bodeta letnih 100 gld. potnine.

Prošnje s postavnimi spričevali učiteljske spo- sobnosti je vložiti do 30. junija t. l. sem-le po pred- stavljenih oblastnih.

C. kr. okr. šol. svet v Gorici, dne 12. maja 1896.

Predsednik.

Higij. c. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponorjanje priporoča po nizki ceni in tudi na obroke. V Kamnici pri Mariboru. Iv. Weigl, nadč.

Vsebina. I. Nadvojvoda Karol Ludvik †. — II. Pouk o pravopisju. (H. Družović.) (I.) — III. Kako praznuj slovensko učiteljstvo 50letnico slavnega vladanja Njegovega Velikanstva, našega pre- svetlega cesarja Franca Jožefa I. (II.) — IV. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XIX.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji in inserat.